

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

№4 (2)

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2026
APREL

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 - Texnika fanlari

08.00.00 - Iqtisodiyot fanlar

ISSN: 3060-463X

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 2026-yil, aprel.

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afforovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
05.01.07 – Matematik modellashtirish
05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
05.08.06 – "G'ildirakli va gusenisali mashinalar va ularni ishlatish" (texnika fanlari)
05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 – Makroiqtisodiyot
08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 – Ekonometrika va statistika
08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 – Marketing
08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 – Menejment
08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK
Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

BYUDJET SUBYEKTLARI ISHTIROKINI QISQARTIRISH ASOSIDA KREDIT RISKINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	16
PhD. Mahmudov Rahimjon Hamid o'g'li	
MINTAQA IQTISODIYOTI TARMOQLARINI KLASTERLASHTIRISH SALOHIYATINI RIVOJLANTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISHNING EMPIRIK MODEL: STATISTIK VA EKONOMETRIK TAHLIL.....	25
Ollokulova Feruza Mansurovna, Abdurahmonov Abdulaziz Maxmudovich	
XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARDA PUL OQIMLARI AUDITINI TAKOMILLASHTIRISHNING ZAMONAVIY MEXANIZMLARI.....	30
Atamurodov Saidmurad Yaxyoyevich, Sindarova Aziza Musurmon qizi	
TIJORAT BANKLARIDA KREDIT RISKLARINI BOSHQARISHNI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH.....	42
Xasanov Sardor Xazratkulovich	
IQTISODIY O'SISH SIFATI VA UNI KO'RSATKICHLARINING KONSEPTUAL ASOSLARI.....	50
Axmedov Xasanjon Muxamadovich	
IQTISODIY O'SISH SIFATI VA UNI KO'RSATKICHLARINING KONSEPTUAL ASOSLARI.....	55
Axmedov Xasanjon Muxamadovich	
ENERGIYA SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING KORXONALAR RENTABELLIGIGA TA'SIRI.....	60
Hayitov Jamshid Xolboyevich	
KREDITLASH MEXANIZMINING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI VA UNING TARIXIY RIVOJLANISH BOSQICHLARI.....	65
Ortiqov Husan Usmonaliyevich	
DAVLAT SEKTORIDA ICHKI AUDIT FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH.....	70
Xamidova Zarifa Urol qizi	
ISTE'MOL NARXLARI INDEKSINI MODELLASHTIRISH VA PROGNOZLASHNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI.....	74
Ismailova Shaxnoza Uktamovna	
XIZMATLAR SEKTORI RIVOJLANISHINING KAMBAG'ALLIKKA TA'SIRINI BAHOLASH METODOLOGIYASI VA KO'RSATKICHLAR TIZIMI.....	77
Dawletmuratov Adilbay Mirzaboyevich	
BIZNES JARAYONLARINI MONITORING QILISH TIZIMINING HOZIRGI HOLATI TAHLILI.....	84
Dadajonova Madina Ravshan qizi	
ISTE'MOL NARXLARI INDEKSINI MODELLASHTIRISH VA PROGNOZLASHNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI.....	89
Ismailova Shaxnoza Uktamovna	
MINTAQA IQTISODIYOTI TARMOQLARINI KLASTERLASHTIRISH SALOHIYATINI RIVOJLANTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISHNING EMPIRIK MODEL: STATISTIK VA EKONOMETRIK TAHLIL.....	94
Ollokulova Feruza Mansurovna, Abdurahmonov Abdulaziz	
ENERGIYA SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING KORXONALAR RENTABELLIGIGA TA'SIRI.....	100
Hayitov Jamshid Xolboyevich	
IMPROVING THE EFFICIENCY OF BANKS' GREEN FINANCING IN UZBEKISTAN AND KAZAKHSTAN.....	105
Maxmudov Rahimjon	
MAHALLIY BUDJETLAR MUSTAQILLIGINI TAKOMILLASHTIRISH VA YANADA OSHIRISH.....	109
Abduraxmonova Gulmira	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA MOLIYAVIY HISOBOTLARNI SHAKLLANTIRISH: MUAMMOLAR VA YECHIMLAR.....	114
Teshabayev Dilmurod Boxodir o'g'li	

FARG 'ONA VILOYATINING INNOVATSION RIVOJLANISHI.....	120
Tuychieva Odina Nabiyevena	
INDICATORS OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF THE "GREEN" ECONOMY.....	131
Mirzaev Kulmamat Djanzakovich	
KREDITLASH MEXANIZMINING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI VA UNING TARIXIY RIVOJLANISH BOSQICH LARI.....	140
Ortiqov Husan Usmonaliyevich	
KORPORATIV BOSHQARUVNING XALQARO TAJRIBASI VA UNING QIYOSIY TAHLILI.....	144
Shakirova Gulbaxor Sharipdjanovna	
TIJORAT BANKLARIDA KREDIT RISKLARINI BOSHQARISHNI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH.....	149
Xasanov Sardor Xazratkulovich	
IQTISODIY XAVFSIZLIKNING INSTITUSIONAL ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISHNING XORIJ DAVLATLAR TAJRIBASI.....	156
Odinayev Ravzatullo Asatulloevich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING MOLIVAVIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	161
Karimov Alibek Valievich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA FRANCHAYZING TIZIMINI RIVOJLANTIRISHDA PLATFORMA MODELLARI VA ULARNING SAMARADORLIGINI BAHOLASH.....	167
Xodjaye Anvar Rasulovich, Nasimov Dilshodbek Hotam o'g'li	
"O'ZBEKISTON GTL" MAHSULOTLARINING FIZIK-KIMYOVIY XOSSALARI VA ULARNI KOMPOUDIRLASH ASOSIDA EKOLOGIK TOZA YOQILG'ILAR OLIISH ISTIQBOLLARI.....	173
Ro'ziyev Aliakbar, Hayitov Ruslan, Mavlonov Shohrux	
HUDUDIY MEHNAT BANDLIGINI TA'MINLASHDA AVTOSERVIS KORXONALARINING ROLI.....	179
Marqayev Xurshid Aliqulovich	
ASOSIY VOSITALAR AUDITINI TAKOMILLASHTIRISH.....	183
Zaripova Sayohat Zafarovna	
XIZMATLAR SOHASINI BOSHQARISHDAGI MUAMMOLAR VA YECHIMLAR: AGROTURIZM VA RAQAMLI XIZMATLAR ASOSIDA TAHLIL (ANDIJON VILOYATI MISOLIDA).....	188
Oktamjonova Gulira'no Ikromjon qizi	
BUXORO VILOYATI UY XO'JALIKLARI HAYOT SIFATI VA IJTIMOIIY-IQTISODIY AHVOLI: SO'ROVNOMA NATIJALARI TAHLILI.....	192
Nizomov Asliddin, Musulmonova Shahlo, Izzatullayeva Ma'mura	
DIRECTIONS FOR TOURISM DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN BASED ON DIGITAL TECHNOLOGIES..	199
Mirzaev Kulmamat Djanzakovich	
QORA METALLURGIYA SANOATI VA ULARNING ISHLATILISHI.....	203
Sarimsakov Alisher Ubaydullaevich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA AHOLI BANDLIGINING IQTISODIY-STATISTIK TAHLILI.....	209
Yusupov Farhod Adamboyevich	
TASVIRLARDAN YO'L BELGILARINI TANIB OLIISH ALGORITMLARI VA DASTURIY VOSITASINI ISHLAB CHIQISH.....	214
Toyirov Akbar Xasanovich, Yuldoshov Abdurahmon Baxtiyorovich	
OLIY TA'LIMNI MOLIVALASHTIRISHNING ILG'OR XORIJIY TAJRIBASI: SINGAPUR MISOLIDA.....	218
Kurbanov Baxodir Negmatullayevich	

MA'LUMOTLARGA ASOSLANGAN TURIZM BOSHQARUVI: O'ZBEKISTONDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONLARI.....	222
Ashurova Shaxnoza Almasovna	
DAVLAT XARIDLARI BO'YICHA BYUDJET MABLAG'LARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI ICHKI AUDITNING ANALITIK KO'RSATKICHLARI ASOSIDA BAHOLASH.....	226
Meliboyev Askar Eshmuratovich	
ГЛИНИСТЫЕ СЛАНЦЫ ЦЕНТРАЛЬНОГО И ЮЖНОГО УЗБЕКИСТАНА КАК СЫРЬЕВАЯ СМЕСЬ ДЛЯ ПРОИЗВОДСТВА ПОРТЛАНДЦЕМЕНТА.....	231
Карабаев А.М., Абдуллаева Д.Ф., Абдуллаев У.Х. Андакулова Н.Н.	
ЦИФРОВАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ СИСТЕМЫ МЕНЕДЖМЕНТА КАЧЕСТВА НА ПРОМЫШЛЕННОМ ПРЕДПРИЯТИИ.....	237
Садиков Жахонгир Носирджанович, Даулетмуратова Дилбар Калмуқанмед кизи	
РАЗРАБОТКА МЕХАТРОННОГО МОДУЛЯ ДЛЯ ВЫРАВНИВАНИЯ ПОВЕРХНОСТИ МЕТАЛЛА ПОСЛЕ ЗАЛИВКИ.....	243
Мирджуроев Сарвар Алишер угли	
MAHALLIY BUDJET DAROMADLARINI SHAKLLANTIRISHDA YASHIRIN IQTISODIYOTNING TA'SIRI ..	246
Isoqov Zafarjon Zokirjonovich	
AGROKLASTERLAR SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING EKONOMETRIK MODELLARI	250
O'rinboev Ulug'bek Otabekovich	
ИССЛЕДОВАНИЕ ПОРИСТОЙ СТРУКТУРЫ И ВЛАГОПОГЛОЩАЮЩИХ СВОЙСТВ КОМПОЗИТНОГО ВЯЖУЩЕГО	259
Тургунбаев Уринбек, Шарипова Дилафруз, Худойбердиев Жамшид	
ИССЛЕДОВАНИЕ НАПРЯЖЕННО-ДЕФОРМИРОВАННОГО СОСТОЯНИЯ ЯЧЕЙКИ СВЕТОПРОЗРАЧНОГО ОГРАЖДЕНИЯ ПРИ ВОЗДЕЙСТВИИ ЛОКАЛЬНОЙ СЕЙСМИЧЕСКОЙ НАГРУЗКИ.....	265
Давронов Олимбек, Туляганов Азиз	
PAHTA-TO'QIMACHILIK KLASTERLARNING EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISH YO'NALISHLARI	271
Mamasoliyev G'ayratbek Maxamadyusupovich	
RAQAMLI IQTISODIYOTNING TURIZMDA MOHIYATI VA AHAMIYATI.....	276
Abdullayeva Zulfiya Izzatovna	
MINTAQAVIY SANOAT KORXONALARINING BIZNES JARAYONLARINI TAHLIL QILISH VA BAHOLASHNING ZAMONAVIY USULLARI (BPM, LEAN VA SIX SIGMA YONDASHUVLARI MISOLIDA) ..	279
Azimova Maxfuza Rashidovna	
QURILISH SANOATI KORXONALARINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI VA ULARNI EKOLOGIK BOSHQARISH TAMOIYILLARI	284
Xolov Xamza Tojiddinovich	
O'ZBEKISTONDA AHOLINI QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI BILAN TA'MINLASHNING IQTISODIY MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH: EKONOMETRIK TAHLIL VA PROGNOZLASH	292
Matjonov Bekjon Ravshonbekovich, Ibragimova Nodira Kadamovna	
A THEORETICAL MODEL LINKING GENDER EQUALITY AND MANAGEMENT EFFICIENCY.....	297
Ochilova Intizor Sadikovna	
QIMMATLI QOG'OZLAR PORTFELIDAN KUTILAYOTGAN DAROMADGA TA'SIR QILUVCHI OMILLARNI EKONOMETRIK MODEL ORQALI BAHOLASH.....	303
Sindarov Fazliddin Kaxramonovich	
MAMLAKAT KIMYO SANOATIDAGI KORXONALAR FAOLIYATIDA RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISH JARAYONI VA ULARNING TAHLILI.....	312
Odilova Malika Abdushukur qizi	

RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI ISHLAB CHIQRISH SANOATIGA JORIY ETISH	317
Abdivoyitova Sarvinoz Abduxayit qizi, Maxmudov Abrorxon Axmadxonovich	
NODAVLAT OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA BOSHQARUV HISOB TIZIMINI TASHKIL ETISHNING NAZARIY VA AMALIY JIHATLARI	321
Xojiboyev Muxiddin Shodimuxamedovich	
TIJORAT BANKLARINING INVESTITSION FAOLIGINI OSHIRISHNING HOZIRGI HOLATI TAHLILI.....	326
Dagarov Bekzod Muzaffar o'g'li	
O'ZBEKISTON BANK TIZIMIDA RAQOBAT MUHITINING SHAKLLANISH BOSQICHLARI VA TENDENSIYALARI.....	332
Qulmetov Mansurbek Ro'zmatovich	
USING ENGINEERING MODELS TO MEASURE SME RISKS IN UZBEKISTAN.....	340
Djumabayeva Dilobar Asatillayevna	
BANK FAOLIYATIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHNING ASOSIY MASALALARI.....	347
Yusufov Javohirtshoh Ozod o'g'li, Xolmirzayev Elbek Baxtiyorovich	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR JARAYONIDA TALABALARNING IJODKORLIK KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH.....	353
Meyliyeva Shoxista Rustamovna	
ИНТЕГРАЛЬНАЯ ОЦЕНКА УСТОЙЧИВОГО ЦИФРОВОГО РАЗВИТИЯ ТУРИЗМА И ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТУРИСТСКОГО ПОТЕНЦИАЛА БУХАРСКОЙ ОБЛАСТИ	358
Усманова Азиза Баходировна	
O'ZBEKISTONDA ELEKTR YORITISH MAHSULOTLARI BOZORINI INNOVATSION LOKALIZATSIYA ASOSIDA RIVOJLANTIRISH: DINAMIKA, TAHLIL VA PROGNOZ	363
Jurayev Murotjon Sotivoldiyevich	
HUUDUDLAR RAQOBATBARDOSHLIGINI BAHOLASH VA REYTINGLASH.....	371
Kosimov Bobir Abdigafarovich	
BALAND BINOLAR FASADLARINI PARDOZLASH TEXNOLOGIYALARINI EKSPLUATATSION ISHONCHLILIK VA XIZMAT MUDDATINI UZAYTIRISH ASOSIDA OPTIMALLASHTIRISH.....	376
Amirov Shavkat Rahmatullayevich	
ОСНОВЫ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ТРАНСПОРТНОЙ ЛОГИСТИКИ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	383
Мурадов Алишер Курбанбаевич	
ФОРМИРОВАНИЕ БИЗНЕС-ПАРАДИГМЫ АГРОТУРИЗМА КАК УСЛОВИЕ ДОСТИЖЕНИЯ ЦЕЛЕЙ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ	390
Усманова Диляфруз Каршиевна	
WAYS TO IMPROVE THE REGIONAL STRUCTURE OF THE INDUSTRY OF NAVAI REGION	396
Uralov Eliboy Omonovich	
JISMONIY SHAXSLARNING MOL-MULK SOLIG'INI TAKOMILLASHTIRISHDA SAMARALI XORIJIY TAJRIBA	400
Safarova Shahzoda	
НАЛОГОВОЕ СТИМУЛИРОВАНИЕ ИНВЕСТИЦИОННОЙ АКТИВНОСТИ: МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ И ПРАКТИКА УЗБЕКИСТАНА.....	405
Рафиева Зарина Хусановна	
INDUSTRY 4.0 SHAROITIDA SANOAT KORXONALARIDA INSON RESURSLARINI BOSHQARISHNING ILMIY-AMALIY MASALALARI.....	410
Djuraeva Guzal Shavkatovna	

SUG'URTA TASHKILOTLARINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR.....	414
Xalikulova Shirin Utkir qizi	
TIJORAT BANKLARIDA AKTIVLAR SIFATINI OSHIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI.....	418
Ruziyev Baxtiyor Salimboyevich	
ВЗАИМОСВЯЗЬ УРОВНЯ РАЗВИТИЯ ЭМОЦИОНАЛЬНОГО СЛОВАРЯ И ЛИДЕРСКИХ КАЧЕСТВ У ДЕТЕЙ МЛАДШЕГО ШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА.....	425
Рихсибоева Нигора Низомиддин кизи, Тоймухамедова Дилобар Хуснитдиновна	
TURIZM KORXONALARIDA INTEGRATSIYALASHGAN MARKETING KOMMUNIKATSIYALARINI RIVOJLANTIRISH MEKANIZMLARI.....	434
Sobirjonov Asrorbek Sobitjon o'g'li	
KAM SUV TALABCHAN SEMENT OLIISH UCHUN RATSIONAL TARKIBNI TADQIQ QILISH.....	440
X.V. Yusupov, Babayev Sultonbek Sunnat o'g'li	
ENHANCING THE EFFICIENCY OF ISLAMIC FINANCING MECHANISMS IN EMERGING ECONOMIES: EVIDENCE FROM MURABAHA-BASED INSTRUMENTS AND PUBLIC-PRIVATE INVESTMENT MODELS.....	445
Nazarov Nodirjon Namoz o'g'li	
TURIZM XIZMATLAR BOZORIDA RAQOBATBARDOSHLIKNI OSHIRISH OMILLARI.....	453
Ibragimov Husen Ismailovich	
STUDIES ON OBTAINING AZOSUPERPHOSPHATE BY TREATING HIGH-CARBONATE, LOW-GRADE CENTRAL KYZYLKUM PHOSPHORITES WITH VARIOUS DOSAGES OF AMMONIUM SULFATE AND SULFURIC ACID.....	457
Saidov Hakimboy O'rinboyevich	
HUDUDIIY SANOAT ISHLAB CHIQRISHNI INNOVATSION RIVOJLANTIRISH OMILLARI.....	463
Avliyaqulov Xudoyberdi, Ollokulova Feruza Mansurovna	
NAVOIY VILOYATI SANOATI RIVOJLANISHINI BANDLIK VA INVESTITSIYA OQIMLARI ASOSIDA MODELLASHTIRISH.....	466
Baqoyev Husan Nuriddinovich	
TURIZM KORXONALARIDA INTEGRATSIYALASHGAN MARKETING KOMMUNIKATSIYALARINI RIVOJLANTIRISH MEKANIZMLARI.....	474
Sobirjonov Asrorbek Sobitjon o'g'li	
YER VA SUV RESURSLARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING IQTISODIIY MEKANIZMLARI VA INTEGRAL KO'RSATKICHLAR TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	480
Rustamov Umidjon Xayitboyevich	
AGROKLASTERLAR SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING EKONOMETRIK MODELLARI.....	485
O'rinboyev Ulug'bek Otabekovich	
TRANSPORT-LOGISTIKA TIZIMLARIDA XARAJATLARNI KAMAYTIRISH VA SAMARADORLIKNI OSHIRISHNING ZAMONAVIY YO'LLARI.....	494
Olimov Maqsudjon Komiljon o'g'li, Saydullayeva Dilnoza Komil qizi	
BENTONIT YORDAMIDA ISHLATILGAN TURBINA MOYLARINI TOZALASH ASOSIDA BAZAVIY MOY OLIISH IMKONIYATLARI.....	502
Salomatov Behruz To'ymurodovich, Panoyev Nodir Shavkatovich, Safarov Jasur Alijon o'g'li	
INNOVATSION BOSHQARUV TIZIMLARIDA QAROR QABUL QILISH VA KOMMUNIKATSIYA SAMARADORLIGI.....	506
Sotvoldiyeva Xurliqo G'ayratjon qizi	

CHEMICAL-MINERALOGICAL CHARACTERIZATION AND DRY BENEFICIATION TECHNOLOGY OF FELDSPAR FROM THE SULTAN UVAYS DEPOSIT	512
Buranova Dinara Baxtiyarovna	
TRANSPORT LOGISTIKASIDA AVTOMOBIL TRANSPORTI ORQALI YUK TASHISH JARAYONIDAGI TAVAKKALCHILIKLARNI SUG'URTALASHNING IQTISODIY AHAMIYATI.....	520
Jabborov Islom Xusan o'g'li	
MAGNIT O'ZAGI ELLIPS SHAKLIDAGI TRANSFORMATORLARDA MEXANIK ZO'RIQISH VA ISROFLARNI KAMAYTIRISH HAMDA TEXNIK-IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISH MAQSADIDA ELLIPS KESIMNING OPTIMAL PARAMETRLARINI TANLASH.....	524
Bekishev Allabergen Yergashevich, Yakubova Dilfuza Kuanishovna, Saidova Nozima Akkulovna	
ОТ ДЕКЛАРАЦИЙ К ДЕЙСТВИЮ: ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ БАРЬЕРЫ РЕАЛИЗАЦИИ ЦЕЛЕЙ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ	531
Салахутдинова Юлдуз Голибовна	
ISSIQLIK ELEKTR STANSIYALARI ISHINI SUN'IY INTELLEKT ORQALI BASHORAT QILISH VA YAXSHILASH.....	536
Axmadjonov Ixtiyorjon Rovshanjon o'g'li, Umurzakova Dilnoza Maxamadjanovna	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA QO'SHILGAN QIYMAT SOLIG'INI QAYTARISH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH: RIVOJLANGAN DAVLATLAR TAJRIBASI ASOSIDA O'ZBEKISTON UCHUN RISKKA ASOSLANGAN MODEL	542
Tuxliyev Bozor Karimovich, Dusiyarov Sherzod Xolmuratovich	
O'ZBEKISTONDA AGROFOTOVOLTAIKA: ILMIY-AMALIY RIVOJLANISH, PILOT LOYIHALAR VALIDATSIYASI VA ME'YORIY-HUQUQIY ISTIQBOLLAR	552
Shog'o'chqorov Sanjar Qodir o'g'li	
MINTAQAVIY INFRATUZILMANING IJTIMOYIY TABAQALASHUVGA TA'SIRINI BAHOLASHNING NAZARIY ASOSLARI	563
Babjanova Dilfuza Abdurasulovna	
SANOAT KORXONALARIDA KLASTERLASHUV JARAYONLARINI BOSHQARISHDA RAQAMLI PLATFORMALARNING AHAMIYATI	568
Xusanova Malohat Mingnorovna	
ПРИМЕНЕНИЕ АЛГОРИТМИЧЕСКОГО ПОДХОДА В ФИНАНСОВОМ УЧЁТЕ ПРОИЗВОДСТВЕННЫХ ЗАТРАТ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ НЕФТЕГАЗОПЕРЕРАБОТКИ.....	574
Икрамова Хилола Ровшан кизи	
SANOAT KORXONALARINI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYASINI SHAKLLANTIRISH.....	583
Nurova Farog'at Salohiddin qizi	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIDA XARAJATLAR SAMARADORLIGINI TA'MINLASHDA AUTSORSING VA AUTSTAFFINGDAN FOYDALANISHNING AFZALLIKLARI	590
Fayzullayev Nurulla Baxromovich	
TIJORAT BANKLARIDA YASHIL DEPOZITLAR VA YASHIL KREDITLAR HAJMINI OSHIRISH YO'LLARI .	596
Berdiyev Akram O'ktamovich	
AHOLI BANDLIGINI TA'MINLASHNING NAZARIY ASOSLARI	601
Sherkulova Nodirabegim Baxordin qizi	
DAVLATNING IJTIMOYIY SOHA MUASSASALARI MOLIVAVIY RESURSLARINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI TAKOMILLASHTIRISH	608
Hasanov To'liqin Axmatovich	

RIVOJLANGAN MAMLAKATLARDA INSON RESURSLARINI BOSHQARISH MARKAZLARINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	616
Urazov Sadulla Shodiyevich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI TASHQI SAVDOSINING HOZIRGI HOLATI VA RIVOJLANISH YO'NALISHLARI	621
Turayev Abduvoxid Kuldashevich	
O'ZBEKISTONDA RAQAMLI TA'LIM TEXNOLOGIYALARI ORQALI INDIVIDUAL SPORTCHILARNI TAYYORLASH TIZIMI BOSHQARUVI SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'NALISHLARI	625
Junaydullaev Mels Asliddin o'g'li	
ECONOMIC SOLUTIONS OF THE COLLECTOR SYSTEM FOR THE EFFECTIVE USE OF THE UNDERGROUND ENVIRONMENT IN URBAN PLANNING.....	630
Usmonov Quvvat Turdievich, Orazbayeva Nazokat Maksetovna, Usmonova Madina Quvvat qizi	
SUN'YI INTELLEKT VA MASHINALI O'RGANISH TEXNOLOGIYALARI YORDAMIDA KORXONALAR MOLIYAVIY HOLATINI HUDUDLAR VA TARMOQLAR KESIMIDA TAHLIL QILISH	635
Muxamadjonova Durdona Adashboy qizi	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA DAVLAT BYUDJETI DAROMADLARINI SHAKLLANTIRISHDA SOLIQLARNING ROLI	642
P.SH. Usmonov	
ASINXRON MOTORLARDAGI TASHQI SOCHILMA MAGNIT MAYDONINI O'LCHASH ORQALI DIAGNOSTIKA QILISH.....	646
Pirmatov Nurali, Bekishev Allabergen, Kurbonov Najmiddin, Jalilov Akobir	
ОСОБЕННОСТИ ТРАНСПОРТНЫХ УСЛУГ И ИХ КЛАССИФИКАЦИЯ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АНАЛИЗ САМАРКАНДСКОЙ ОБЛАСТИ	652
X.B. Убайдуллаев	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARI INVESTITSIYA FAOLIYATINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	659
Rapikov Toxirjon Yuldashbayevich	
"QUYUV MEKANIKA ZAVODI" AJDA ASOSIY VOSITALARNING BUXGALTERIYA HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	664
Suyunova Zuxra Bahodir qizi	
RAQAMLI IQTISODIYOTDA MILLIY TO'LOV TIZIMI SAMARADORLIGINI OSHIRISH VA UNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	670
Amonov Alisher Rajab o'g'li	
VALYUTA BOZORI KUTILMALARI VA ISHONCH OMILINING MILLIY VALYUTA BARQARORLIGIDAGI ROLI: KUTISHLAR NAZARIYASI ASOSIDA TAHLIL	675
G'afurov Olimjon G'olib o'g'li	
O'ZBEKISTON BANK AMALIYOTIDA ISLOM MOLIYASI QOIDALARIGA AMAL QILUVCHI BANKLAR FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISH.....	679
Sayfullayev Sirojiddin Soli o'g'li	
ИСКОННЫЕ СЛОВА, ЗАИМСТВОВАНИЯ И КАЛЬКИРОВАНИЕ В ГЕНДЕРНОЙ ЛЕКСИКЕ РУССКОГО ЯЗЫКА: ДИАХРОНИЧЕСКИЙ И СИНХРОНИЧЕСКИЙ АСПЕКТЫ	687
Худойкулова Феруза Меликуловна	
TIJORAT BANKLARIDA MOLIYAVIY SAMARADORLIK TUSHUNCHASI VA UNI BAHOLASH MEZONLARI.....	693
Kamolov Sardorbek Davlatjon o'g'li	

JISMONIY SHAXSLARNI SOLIQQA TORTISHDA XALQARO FISKAL RAG‘BATLANTIRISH TAJRIBASI VA UNING O‘ZBEKISTONDA QO‘LLANILISHI: IJTIMOIIY-EKOLOGIK YONDASHUV	700
Saidrasulov Ibrohim Ixtiyor o‘g‘li	
XO‘JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARDA ICHKI AUDITNI TRANSFORMATSIYA QILISHNING USTUVOR YO‘NALISHLARI	705
Maxmudova Sharifa Elmurodovna	
DEVELOPMENT OF E-LEARNING AND EDUCATIONAL PLATFORMS IN UZBEKISTAN	713
Akhrorova Munavvar, Elshodbek Musayev, Fazilat Kamalova, Rahmatjon Erkaboyev, Sabrina Ziyakulova	
AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARI SOHASIDA MAJBURIYATLARNING IQTISODIY MOHIYATI, TASNIFI VA O‘ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	721
Amirov Askar Aktamovich	
SUG‘URTA FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING HUDUDIY JIHALARI	725
Mamadjanov Shuhrat Jalolidinovich	
BUDJETLARARO MUNOSABATLAR ORQALI HUDUDLAR O‘RTASIDAGI MOLIYAVIY NOMUTANOSIBLIKNI BARTARAF ETISHNING NAZARIY JIHALARI	730
Alimqulov Hikmatulla Baxrom o‘g‘li	
SURXONDARYO VILOYATI SHEROBOD TUMANI TUPROQLARINING XOSSALARI VA ULARNING SIFAT KO‘RSATKICHLARI	735
Botirov Behzod Bahodir o‘g‘li	
DAVLAT MOLIYASINI BOSHQARISHDA RAQAMLI MONITORING TIZIMLARINING FISKAL SAMARADORLIKKA TA‘SIRI	740
Berdibekov Adhamjon Ilhomjon o‘g‘li	
O‘ZBEKISTONDA DAVLAT BUDJETI XARAJATLARINING O‘ZGARISH TENDENSIYALARI	745
Ashirov Jasur Dilshod o‘g‘li	
BANK XIZMATLARI SAMARADORLIGI VA ULARNI BAHOLASH	750
Avazbek Jo‘rayev	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA ELEKTRON TIJORATNING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI VA TRANSFORMATSION OMILLARI	757
Aripov Ulug‘bek Bahodirovich	
MEHNAT HAQI FONDINING SHAKLLANISHIGA TA‘SIR ETUVCHI OMILLARNI EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH VA PROGNOZLASH.....	763
Nomozov Ilhomjon Ziyodullo o‘g‘li	
NOMODDIY AKTIVLAR YARATISHGA QARATILGAN TADQIQOT XARAJATLARI SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING USLUBIY JIHALARI	766
Ishanqulov Izzatilla Nurillayevich,	
QURILISH KORXONALARIDA MOLIYAVIY RESURLARNI BOSHQARISHNING ZAMONAVIY USULLARI.....	770
Toshimov Azizbek Hakimovich,	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARI TOMONIDAN INVESTITSIYA LOYIHALARINI REJALASHTIRISH.....	773
Qurbonov Nuriddin Ro‘ziqulovich	
PAXTA XOM ASHYOSINI CHUQUR QAYTA ISHLASH ORQALI QO‘SHIMCHA QIYMAT YARATISH.....	780
Abdullayev Hamidulla Abdug‘ani o‘g‘li, Sayitbayev Shermirza Datkamirzayevich	
O‘ZBEKISTONDA INVESTITSIYA MUHITINI YAXSHILASHNING USTUVOR YO‘NALISHLARI	785
Xushvoqov Azizbek Sirojiddinovich	

O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIGA TO'G'RIDAN-TO'G'RI XORIJIY INVESTITSIYALARNI JALB ETISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI.....	792
Mamatkulova Nadira Makkamovna	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA INSON KAPITALIGA INVESTITSIYALAR: O'ZBEKISTON TAJRIBASI	800
Zaripov Xurshid Zakir o'g'li, Masharipova Xosiyat Matrasulovna, Yakubova Yulduz Raimovna	
QUYOSH PANELLARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGI VA ULARNING ENERGETIKA TIZIMINI RIVOJLANTIRISHDAGI AHAMIYATI	806
Ergash Bobobekov	
O'ZBEKISTONDA "YASHIL" SANOAT ZONALARINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	813
Abduraxmonov Valijon G'ofurovich, Yusupova Dilnigir A'zamjon qizi	
MINTAQA SANOAT KORXONALARIDA IQTISODIY O'SISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI	817
Astanayev Kulmaxammat Sanayevich	
TIKUVCHILIKDA AVTOMATLASHTIRISH JARAYONLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	823
Ergasheva Rashida Abdug'aniyevna	
SME INTERNATIONALIZATION IN EMERGING ECONOMIES: DIGITALIZATION, ADAPTIVE CAPABILITIES, AND IMPLICATIONS FOR FEMALE ENTREPRENEURSHIP	827
Abduxafizova Madinabonu Mirabbos qizi	
QAYTA ISHLASH SANOATI IQTISODIY SALOHIYATINI STATISTIK O'RGANISH YO'NALISHLARINI DASTLABKI KO'RIB CHIQISH OMILLARINI TAHLIL ETISH	832
Rahimov Abdihakim Muxammadiyevich	
HUDUDIY IQTISODIY SALOHIYATNI BAHOLASH ORQALI ELEKTRON TIJORAT TIZIMINI INNOVATSION TAKOMILLASHTIRISH.....	836
Ravshanova Muhayyo Maxmanazarovna	
IQTISODIYOT TARMOQLARINI RIVOJLANTIRISHDA FISKAL INSTRUMENTLAR SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING AMALIY JIHATLARI	840
Mardonov Kamoliddin Karamiddinovich	
CHORVACHILIK TARMOG'INI SAMARADORLIGINI BAHOLASHDA STATISTIK TAHLILNING IQTISODIY AHAMIYATI	846
Husenov Adham Aktamovich	
PAXTA VA G'ALLA MAYDONLARIDA SUV SARFI, HOSILDORLIK, ISHLAB CHIQARISH XARAJATLARI VA SOF DAROMAD KO'RSATKICHLARINING IQTISODIY TAHLILI.....	850
Turgunbayev Utkir Begimovich	
XUSUSIY TIJORAT BANKLARNING RESURS BAZASINI MUSTAHKAMLASH BILAN BOG'LIQ MUAMMOLARI VA ULARNI BARTARAF ETISH YO'LLARI.....	854
Ibragimov Xamidbek Jumaniyazovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA MINTAQAVIY KORXONALAR BOSHQARUVINI TAKOMILLASHTIRISH MEXANIZMLARI	858
Toxirova Nigora Zokirjon qizi	
HUDUDLARDA XIZMATLAR SOHASINING INNOVATSION RIVOJLANISHINI BAHOLASH USULLARI VA XORIJ TAJRIBASI	865
Abikayumov Bekzod Turdiniyozovich	

HUDUDLARDA XIZMATLAR SOHASINING INNOVATSION RIVOJLANISHINI BAHOLASH USULLARI VA XORIY TAJRIBASI

Abikayumov Bekzod Turdiniyozovich

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

“Raqamli iqtisodiyot” kafedrasini mustaqil izlanuvchisi

E-mail: bekzodabdikayumov@gmail.com

Annotatsiya. Hududlarda xizmatlar sohasining innovatsion va raqamli rivojlanishini baholash usullari hamda xorijiy tajriba tahlil qilingan. Xizmatlar sektorining innovatsion rivojlanish darajasini aniqlashda natija, jarayon va resurs ko'rsatkichlariga asoslangan baholash tizimining nazariy va amaliy jihatlari yoritilgan. Shuningdek, raqamli infratuzilma, internet qamrovi, elektron xizmatlardan foydalanish darajasi, innovatsion faollik va raqamli transformatsiya ko'rsatkichlarining hududiy rivojlanishga ta'siri o'rganilgan. Singapur tajribasi misolida xizmatlar sektorining innovatsion rivojlanishini baholash mexanizmlari, raqamli xizmatlar ekotizimi va integral indekslardan foydalanish amaliyoti tahlil qilingan. Tadqiqot natijalari hududlarda xizmatlar sektorining raqamli transformatsiyasini jadallashtirish va innovatsion rivojlanishini samarali boshqarish bo'yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: xizmatlar sohasi, innovatsion rivojlanish, raqamli iqtisodiyot, raqamli transformatsiya, hududiy rivojlanish, raqamli infratuzilma, elektron xizmatlar, innovatsion faollik, baholash usullari, Singapur tajribasi.

Abstract. This article examines methods for evaluating innovative development in the service sector across regions and analyzes international experience in this field. The theoretical and practical aspects of an evaluation system based on outcome, process, and resource indicators are explored to assess the level of innovation and digital development in the service sector. Particular attention is given to the impact of digital infrastructure, internet penetration, the use of electronic services, innovation activity, and digital transformation on regional development. Using Singapore as a case study, the paper analyzes mechanisms for evaluating service sector innovation, the development of digital service ecosystems, and the application of integrated assessment indices. The research findings provide scientific and practical recommendations for accelerating digital transformation and improving the management of innovative development in regional service sectors.

Keywords: service sector, innovative development, digital economy, digital transformation, regional development, digital infrastructure, electronic services, innovation activity, evaluation methods, Singapore experience.

Аннотация. В данной статье рассматриваются методы оценки инновационного и цифрового развития сферы услуг в регионах, а также анализируется зарубежный опыт в данной области. Освещены теоретические и практические аспекты системы оценки, основанной на показателях результатов, процессов и ресурсов, позволяющей определить уровень инновационного развития сферы услуг. Особое внимание уделено влиянию цифровой инфраструктуры, уровня интернет-покрытия, использования электронных услуг, инновационной активности и цифровой трансформации на региональное развитие. На примере Сингапура проанализированы механизмы оценки инновационного развития сферы услуг, цифровая экосистема услуг и практика применения интегральных индексов. Результаты исследования могут быть использованы для разработки научно-практических рекомендаций по ускорению цифровой трансформации и эффективному управлению инновационным развитием сферы услуг в регионах.

Ключевые слова: сфера услуг, инновационное развитие, цифровая экономика, цифровая трансформация, региональное развитие, цифровая инфраструктура, электронные услуги, инновационная активность, методы оценки, опыт Сингапура.

KIRISH

Jahon iqtisodiyotida xizmatlar sohasi iqtisodiy o'sishning asosiy omillaridan biri sifatida shakllanib, yalpi ichki mahsulot, bandlik va investitsiyalar hajmida muhim o'rin egallamoqda. Ayniqsa, raqamli iqtisodiyotning jadal rivojlanishi natijasida xizmatlar sektori an'anaviy faoliyat shakllaridan innovatsion va raqamli xizmatlar modeliga o'tib, iqtisodiy taraqqiyotning yangi bosqichini yuzaga keltirmoqda. Elektron tijorat, raqamli bank xizmatlari, elektron hukumat, telemeditsina, onlayn ta'lim, logistika platformalari va sun'iy intellekt texnologiyalarining keng qo'llanilishi xizmatlar sohasining iqtisodiy samaradorligini oshirish bilan bir qatorda

hududlarning raqobatbardoshligini kuchaytirishga xizmat qilmoqda.

Bugungi kunda hududlarda xizmatlar sohasining rivojlanish darajasini baholashda faqat iqtisodiy ko'rsatkichlar bilan cheklanib qolish yetarli emas. Zamonaviy sharoitda xizmatlar sektorining innovatsion salohiyati, raqamli transformatsiya darajasi, axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish ko'lami hamda elektron xizmatlarning ommalashuvi kabi omillar alohida ahamiyat kasb etmoqda. Shu sababli hududlarda xizmatlar sohasining innovatsion rivojlanishini kompleks baholash, mavjud imkoniyat va muammolarni aniqlash hamda samarali rivojlantirish mexanizmlarini ishlab chiqish dolzarb ilmiy-amaliy masalalardan biri hisoblanadi.

Xorijiy mamlakatlar tajribasi, xususan, Singapur misoli, xizmatlar sektorini innovatsion rivojlantirish va uning samaradorligini baholashda zamonaviy yondashuvlarning muhimligini ko'rsatadi. Ushbu mamlakatda raqamli infratuzilmaning rivojlanganligi, elektron hukumat tizimlari, sun'iy intellekt va katta ma'lumotlar texnologiyalarining keng joriy etilishi xizmatlar sektorining yuqori samaradorligiga erishish imkonini bergan. Shu jihatdan ilg'or xorijiy tajribalarni o'rganish va ularni mamlakatimiz hududlari sharoitiga moslashtirish xizmatlar sohasining innovatsion rivojlanishini jadallashtirishda muhim ahamiyatga ega.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Xizmatlar sohasi rivojlanishi, uning innovatsion faoliyati va raqamli transformatsiyasini baholash masalalari xorijiy hamda mahalliy iqtisodchi olimlar tomonidan keng tadqiq etilgan. Xususan, xizmatlar iqtisodiyoti nazariyasining shakllanishi va rivojlanishiga ingliz iqtisodchisi Colin Clark hamda fransuz olimi Jean Fourastié katta hissa qo'shgan. Ular iqtisodiyot rivojlanishining keyingi bosqichlarida xizmatlar sektorining ulushi ortib borishi va ushbu tarmoq iqtisodiy o'sishning asosiy manbalaridan biriga aylanishini ilmiy jihatdan asoslab berganlar.

Innovatsiyalar nazariyasini rivojlantirishda avstriyalik iqtisodchi Joseph Schumpeterning ilmiy qarashlari alohida ahamiyatga ega. Olim innovatsiyalarni iqtisodiy taraqqiyotning asosiy harakatlantiruvchi kuchi sifatida baholab, yangi texnologiyalar va biznes modellarining iqtisodiy samaradorlikka ta'sirini chuqur tahlil qilgan. Keyinchalik Peter Drucker innovatsiyalarni korxonalar raqobatbardoshligini oshiruvchi strategik omil sifatida talqin etib, xizmatlar sektorida innovatsion boshqaruvning ahamiyatini asoslab bergan.

Raqamli iqtisodiyot va axborot jamiyati rivojlanishi masalalari Manuel Castells, Don Tapscott va Erik Brynjolfssonning ilmiy ishlarida keng yoritilgan. Ularning fikricha, raqamli texnologiyalar xizmatlar sektorida yangi qiymat yaratish, biznes jarayonlarini optimallashtirish hamda hududlar raqobatbardoshligini oshirishning muhim vositasi hisoblanadi.

Hududiy iqtisodiyot va raqobatbardoshlik masalalarini tadqiq etishda Michael Porterning ilmiy ishlari muhim o'rin tutadi. Olim hududlarning iqtisodiy rivojlanishi innovatsiyalar, infratuzilma va xizmatlar sektorining rivojlanish darajasi bilan bevosita bog'liq ekanligini ta'kidlagan. Shuningdek, xizmatlar sohasining innovatsion rivojlanishini baholash metodologiyasi bo'yicha Christopher Lovelock va Christian Grönroosning tadqiqotlari xizmatlar sifati, mijozlar qoniqishi va innovatsion xizmatlarni baholashda muhim nazariy asos bo'lib xizmat qiladi.

O'zbekistonlik olimlardan Saidmurod G'ulomov, Qozoqbo'y Yo'ldoshev, Abdug'ani Vahobov va boshqa iqtisodchi olimlar tomonidan xizmatlar sohasi, hududiy iqtisodiy rivojlanish, raqamli iqtisodiyot hamda innovatsion faoliyatni rivojlantirish masalalari bo'yicha ilmiy tadqiqotlar olib borilgan. Ularning ishlarida xizmatlar sektorining iqtisodiy o'sishdagi o'rni, hududlar rivojlanishidagi ahamiyati hamda raqamli texnologiyalarni joriy etishning iqtisodiy samaralari tahlil qilingan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Hududlarda xizmatlar sohasining innovatsion rivojlanishini baholash usullarini o'rganish, ularning raqamli transformatsiya jarayonlaridagi o'rnini aniqlash hamda xorijiy tajribani tahlil qilishga qaratilgan ilmiy yondashuvlardan foydalanildi. Tadqiqot jarayonida iqtisodiy tahlil, tizimli yondashuv, qiyosiy tahlil, statistik kuzatish, guruhlash va umumlashtirish usullari qo'llanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Raqamli iqtisodiyot sharoitida xizmatlar sohasi rivojlanishini baholash masalasi hududiy iqtisodiy siyosatning muhim yo'nalishlaridan biriga aylanmoqda. An'anaviy baholash yondashuvlari asosan xizmatlar hajmi, korxonalar soni, bandlik darajasi va yalpi hududiy mahsulotdagi ulush kabi ko'rsatkichlarga asoslangan bo'lsa, zamonaviy sharoitda xizmatlar sektorining innovatsion va raqamli rivojlanish darajasini baholashga alohida e'tibor qaratilmoqda. Chunki xizmatlar sohasida raqamli texnologiyalarni joriy etish iqtisodiy samaradorlikni

oshirish, xizmatlar sifatini yaxshilash, yangi bozorlarni shakllantirish hamda hududlarning raqobatbardoshligini kuchaytirishda muhim omil hisoblanadi.

1-jadval

Hududlarda xizmatlar sohasining innovatsion va raqamli rivojlanishini baholashning natija-jarayon-resurs tizimli modeli

Ko'rsatkich nomi	Izohi	Funksiyasi
Innovatsion va raqamli natija ko'rsatkichi	Hududda xizmatlar sohasida innovatsion va raqamli texnologiyalarni joriy etish natijasida erishilgan yakuniy iqtisodiy samaradorlikni ifodalaydi. Bunga xizmatlar hajmining o'sishi, qo'shimcha qiymat yaratilishi, mijozlar qoniqishi, xizmat sifati va raqamli xizmatlardan foydalanish darajasi kiradi.	Natijaviy modelni shakllantiradi hamda xizmatlar sohasining innovatsion va raqamli rivojlanish samaradorligini baholaydi.
Raqamli transformatsiya jarayoni ko'rsatkichi	Xizmatlar sektorida qo'llanilayotgan axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, biznes jarayonlarini avtomatlashtirish darajasi, elektron platformalar, sun'iy intellekt va raqamli xizmatlarning joriy etilish ko'lamini tavsiflaydi.	Jarayon modelini shakllantiradi va xizmatlar sektorining raqamli rivojlanish bosqichlarini belgilaydi.
Resurs salohiyati ko'rsatkichi	Hududda xizmatlar sohasini rivojlantirish uchun mavjud bo'lgan inson kapitali, raqamli infratuzilma, investitsiyalar, moliyaviy resurslar va texnologik imkoniyatlar majmuasini ifodalaydi.	Resurs modelini shakllantiradi hamda innovatsion va raqamli rivojlanishni ta'minlovchi omillarni baholaydi.
Raqamli xizmatlar modeli	Elektron tijorat, elektron hukumat, fintech, telemeditsina, onlayn ta'lim, logistika platformalari va boshqa innovatsion xizmatlarning tarkibi hamda funksional xususiyatlarini ifodalaydi.	Xizmatlar sektorining yakuniy raqamli mahsulot va xizmatlar tizimini tavsiflaydi.
Hududiy raqamli integratsiya ko'rsatkichi	Hududning milliy va global raqamli iqtisodiyotga integratsiyalashuv darajasini, internet qamrovi, elektron xizmatlardan foydalanish va raqamli platformalar bilan bog'liqlik holatini aks ettiradi.	Hududning raqamli iqtisodiyotdagi o'rnini va raqobatbardoshlik darajasini baholaydi.
Innovatsion faollik ko'rsatkichi	Xizmatlar sohasida yangi texnologiyalar, startaplar, innovatsion loyihalar va ilmiy ishlanmalarni joriy etish darajasini tavsiflaydi.	Xizmatlar sektorining innovatsion rivojlanish salohiyatini aniqlaydi va kelgusidagi o'sish imkoniyatlarini baholaydi.

Hududlarda xizmatlar sohasining innovatsion va raqamli rivojlanish darajasini baholash zamonaviy iqtisodiy tahlilning muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Chunki bugungi kunda xizmatlar sektorining rivojlanishi nafaqat iqtisodiy o'sish sur'atlari bilan, balki innovatsion texnologiyalarni joriy etish, raqamli infratuzilmaning rivojlanganlik darajasi, elektron xizmatlarning ommalashuvi hamda biznes jarayonlarini avtomatlashtirish ko'lamini ham belgilanadi. Shu jihatdan xizmatlar sohasining innovatsion va raqamli rivojlanish darajasini baholash hududlarning iqtisodiy salohiyatini aniqlash, ularning raqobatbardoshligini oshirish hamda raqamli transformatsiya jarayonlarini samarali boshqarishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Raqamli iqtisodiyot sharoitida xizmatlar sektori innovatsiyalarni eng tez qabul qiluvchi va amaliyotga joriy etuvchi tarmoqlardan biri hisoblanadi. Xususan, elektron tijorat, raqamli bank xizmatlari, elektron hukumat tizimlari, onlayn ta'lim platformalari, telemeditsina, logistika platformalari va bulutli xizmatlarning rivojlanishi xizmatlar sektorida yangi iqtisodiy munosabatlar tizimini shakllantirmoqda. Mazkur jarayonlar xizmatlar ko'rsatish xarajatlarini kamaytirish, xizmat sifati va tezkorligini oshirish hamda iste'molchilar ehtiyojlarini yanada samarali qondirish imkoniyatlarini yaratmoqda.

Hududlarda xizmatlar sohasining innovatsion rivojlanishini baholashda raqamli infratuzilma darajasi, internet qamrovi, elektron xizmatlardan foydalanuvchilar ulushi, axborot-kommunikatsiya texnologiyalariga yo'naltirilgan investitsiyalar hajmi, innovatsion faol korxonalar soni, elektron to'lovlar ulushi va raqamli platformalar rivojlanish ko'rsatkichlari muhim mezonlar sifatida qaraladi. Ushbu ko'rsatkichlar hududning raqamli iqtisodiyotga integratsiyalashuv darajasini, xizmatlar bozorining innovatsion salohiyatini va iqtisodiy rivojlanish istiqbollari aniqlash imkonini beradi.

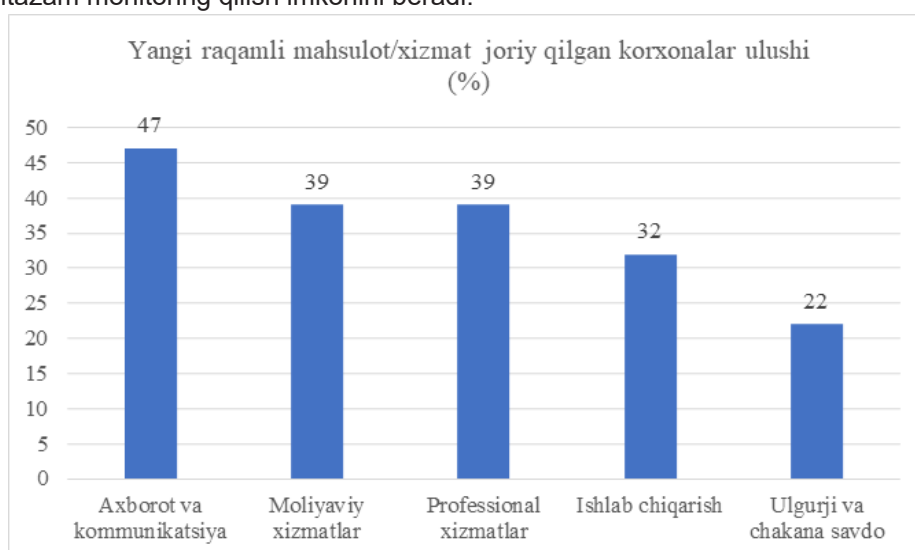
Xizmatlar sohasida innovatsion o'sish odatda sanoat tarmoqlariga nisbatan yuqori sur'atlarda amalga oshadi. Buning asosiy sababi xizmatlar sektorining moslashuvchanligi, innovatsiyalarni joriy etish uchun nisbatan kam xarajat talab qilishi, raqamli texnologiyalarga asoslangan biznes modellarining keng qo'llanilishi hamda bozor talabidagi o'zgarishlarga tez moslashish imkoniyatining mavjudligidir. Ayniqsa, raqamli

platformalar asosida faoliyat yurituvchi xizmat ko'rsatish subyektlari yangi xizmat turlarini yaratish va ularni qisqa muddatda keng iste'molchilar qatlamiga yetkazish imkoniyatiga ega bo'lmoqda.

Hududlarda xizmatlar sektorining innovatsion va raqamli rivojlanish darajasi investitsion jozibadorlik, tadbirkorlik muhiti, aholi daromadlari, bandlik darajasi va hududiy raqobatbardoshlikka bevosita ta'sir ko'rsatadi. Innovatsion xizmatlar ulushining ortishi yangi ish o'rinlarini yaratish, yuqori qo'shilgan qiymat shakllantirish va iqtisodiyotning tarkibiy diversifikatsiyasini ta'minlashga xizmat qiladi. Shu sababli xizmatlar sohasining innovatsion rivojlanishini baholash nafaqat iqtisodiy samaradorlikni aniqlash, balki hududlarning raqamli transformatsiya jarayonlaridagi o'rnini belgilashda ham muhim vosita hisoblanadi.

Singapur xizmatlar sohasini innovatsion va raqamli rivojlantirish bo'yicha dunyoning eng ilg'or mamlakatlaridan biri hisoblanadi. Mamlakat iqtisodiyotida xizmatlar sektorining ulushi 70 foizdan ortiq bo'lib, uning asosiy qismini moliyaviy xizmatlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, logistika, turizm, ta'lim va professional konsalting xizmatlari tashkil etadi. Singapur hukumati tomonidan amalga oshirilgan "Smart Nation" strategiyasi xizmatlar sektorining raqamli transformatsiyasini jadallashtirishga xizmat qilgan.

Singapur tajribasida xizmatlar sohasining innovatsion rivojlanishini baholashda raqamli infratuzilma darajasi, internet qamrovi, elektron xizmatlardan foydalanuvchilar ulushi, innovatsion korxonalar soni, ilmiy-tadqiqot xarajatlari va raqamli iqtisodiyotning yalpi ichki mahsulotdagi hissasi kabi ko'rsatkichlardan foydalaniladi. Ushbu yondashuv hududlar va iqtisodiy zonalar kesimida xizmatlar sektorining rivojlanish holatini muntazam monitoring qilish imkonini beradi.

1-rasm. Singapurda xizmat tarmoqlari bo'yicha innovatsiyalar ulushi (yangi mahsulot/xizmat yaratgan korxonalar ulushi)

Singapur tajribasi shuni ko'rsatadiki, xizmatlar sohasining innovatsion rivojlanishi raqamli infratuzilma, inson kapitali, innovatsion ekotizim va davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash mexanizmlarining uyg'unlashuvi natijasida yuqori samaradorlikka erishadi. Ushbu tajriba O'zbekiston hududlarida xizmatlar sektorini rivojlantirish, elektron xizmatlar ulushini oshirish va hududlarning raqamli raqobatbardoshligini yaxshilashda metodologik asos sifatida foydalanilishi mumkin.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Raqamli iqtisodiyot sharoitida xizmatlar sohasining innovatsion rivojlanishini baholash hududlarning iqtisodiy salohiyati va raqobatbardoshligini aniqlashning muhim vositalaridan biri hisoblanadi. An'anaviy baholash ko'rsatkichlari bilan bir qatorda raqamli infratuzilma, elektron xizmatlardan foydalanish darajasi, innovatsion faollik, raqamli platformalar rivojlanganligi va axborot-kommunikatsiya texnologiyalariga yo'naltirilgan investitsiyalar kabi omillar xizmatlar sektorining rivojlanish darajasini kompleks baholash imkonini beradi.

Hududlarda xizmatlar sohasining innovatsion rivojlanishini baholashda natija-jarayon-resurs tizimiga asoslangan yondashuv samarali metodologik asos bo'lib xizmat qilishi aniqlandi. Mazkur tizim xizmatlar sektorining yakuniy iqtisodiy natijalari, raqamli transformatsiya jarayonlari hamda mavjud resurs salohiyatini o'zaro bog'liq holda baholash imkoniyatini yaratadi. Bu esa hududlarning kuchli va zaif tomonlarini aniqlash hamda istiqbolli rivojlanish yo'nalishlarini belgilashga yordam beradi.

Singapur amaliyoti xizmatlar sektorini innovatsion rivojlantirishda raqamli texnologiyalar, sun'iy intellekt, elektron hukumat tizimlari va raqamli platformalarning muhim ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatdi. Singapurda qo'llanilayotgan "Service Innovation Index", "Digital Services Maturity Model" va "AI-Readiness Scale" kabi integral baholash tizimlaridan xizmatlar sohasining innovatsion rivojlanishini muntazam monitoring qilish va boshqaruv qarorlarini qabul qilishda samarali instrument sifatida foydalanilmoqda.

O'zbekiston hududlarida, xususan, Toshkent shahri va boshqa yirik iqtisodiy markazlarda xizmatlar sektorining innovatsion rivojlanishini baholashning zamonaviy mexanizmlarini joriy etish maqsadga muvofiqdir. Raqamli infratuzilmani yanada rivojlantirish, innovatsion loyihalarni qo'llab-quvvatlash, elektron xizmatlar ko'lamini kengaytirish hamda hududiy raqamli integratsiyani kuchaytirish xizmatlar sektorining barqaror o'sishini ta'minlaydi. Natijada xizmatlar sohasida yuqori qo'shilgan qiymat yaratiladi, yangi ish o'rinlari tashkil etiladi va hududlarning milliy hamda xalqaro miqyosdagi raqobatbardoshligi oshadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Schumpeter J. A. The Theory of Economic Development: An Inquiry into Profits, Capital, Credit, Interest, and the Business Cycle. – Cambridge: Harvard University Press, 1934.
2. Drucker P. F. Innovation and Entrepreneurship: Practice and Principles. – New York: Harper & Row, 1985.
3. Porter M. E. The Competitive Advantage of Nations. – New York: The Free Press, 1990.
4. Castells M. The Rise of the Network Society. 2nd ed. – Oxford: Wiley-Blackwell, 2010.
5. Brynjolfsson E., McAfee A. The Second Machine Age: Work, Progress, and Prosperity in a Time of Brilliant Technologies. – New York: W. W. Norton & Company, 2014.
6. Clark C. The Conditions of Economic Progress. 3rd ed. – London: Macmillan, 1957.
7. Fourastié J. Le Grand Espoir du XXe siècle. – Paris: Presses Universitaires de France, 1949.
8. World Bank. Digital Progress and Trends Report 2023. – Washington, DC: World Bank, 2024.
9. Organisation for Economic Co-operation and Development. OECD Digital Economy Outlook 2024. Volume 1: Embracing the Technology Frontier. – Paris: OECD Publishing, 2024.
10. United Nations Conference on Trade and Development. Digital Economy Report 2024: Shaping an Environmentally Sustainable and Inclusive Digital Future. – Geneva: United Nations, 2024.
11. World Economic Forum. The Future of Jobs Report 2025. – Geneva: World Economic Forum, 2025.
12. Smart Nation and Digital Government Office. Smart Nation 2.0: A Thriving Digital Future for All. – Singapore: Prime Minister's Office, 2024.

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100